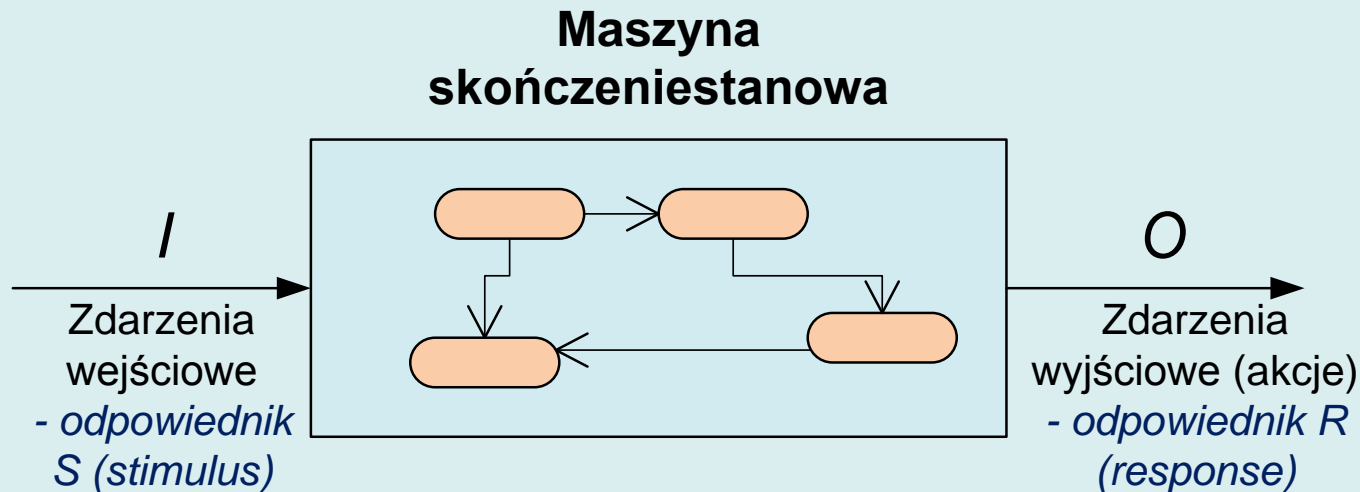

Modelowanie ograniczeń czasowych

Popularnym modelem ograniczeń czasowych są rozszerzenia maszyn skończeniostanowych (ang. *FSM – Finite State Machine*).

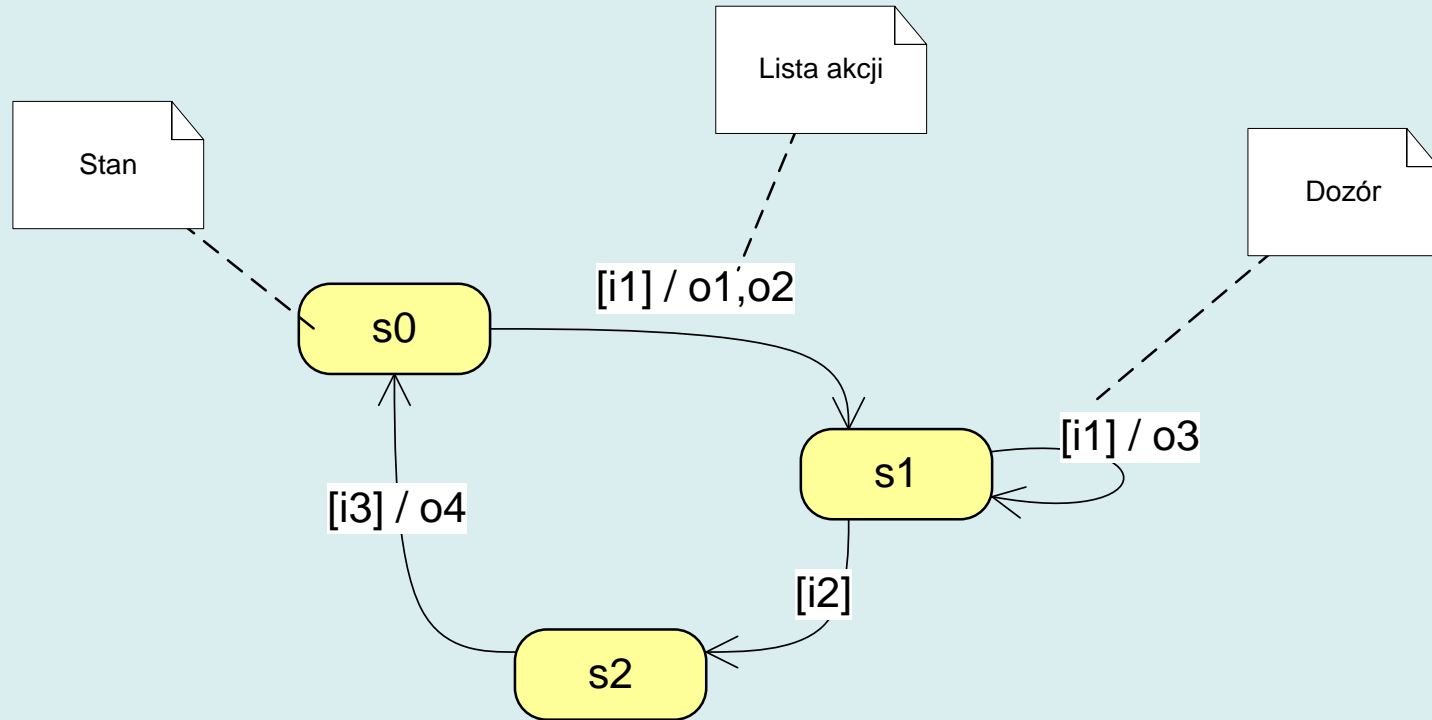
Maszyna skończeniostanowa:

- Otrzymuje na wejściu sygnały (bodźce)
- W odpowiedzi na sygnał zmienia stan
- Przy okazji zmiany stanu mogą być wykonywane akcje (pojawiają się zdarzenia wyjściowe, odpowiedzi)

FSM: model formalny

- Maszyna skończenie stanowa jest zdefiniowana jako $M=(S, I, O, F_S, F_O, s_0)$, gdzie
- S – jest skończonym zbiorem stanów
- I – jest skończonym zbiorem zdarzeń (dozorów, sygnałów wejściowych, warunków)
- O – jest zbiorem sygnałów wyjściowych (akcji wyjściowych)
- $F_S \subset S \times I \times S$ – jest relacją przejścia pomiędzy stanami. Element relacji (s_k, i_m, s_{k+1}) określa następny stan s_{k+1} , do którego nastąpi przejście, jeżeli maszyna skończeni stanowa jest w stanie s_k i otrzymała sygnał wejściowy i_m .
- $F_O \subset S \times I \times O$ – jest analogiczną relacją dla akcji wyjściowych. Element relacji (s_k, i_m, o_k) specyfikuje, że jeżeli maszyna skończeni stanowa jest w stanie s_k i otrzymała sygnał wejściowy i_m , wówczas zostanie wysłany sygnał (wykonana akcja wyjściowa o_k .
- s_0 – jest stanem początkowym

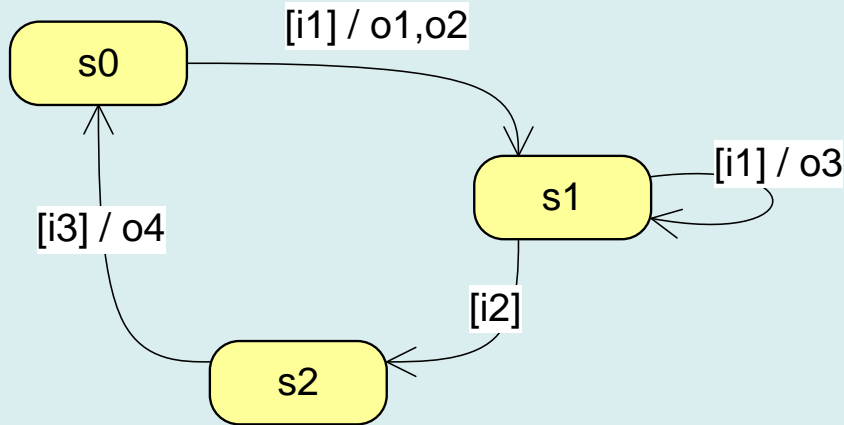
FSM: postać graficzna

Elementami diagramu są:

- **stany**
- **przejścia** opisane:
  - Dozorem [sygnał wejściowy] (wymagane)
  - Listą akcji, sygnałów wyjściowych (opcjonalnie)

FSM: postać tabelaryczna

$S = \{s0, s1, s2\}$

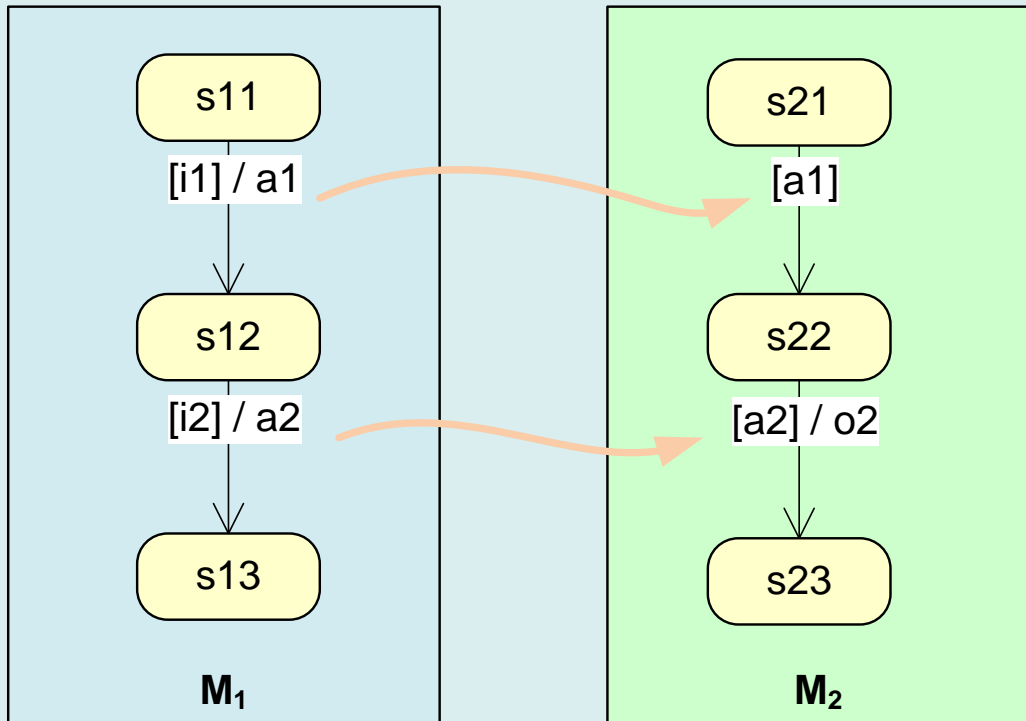
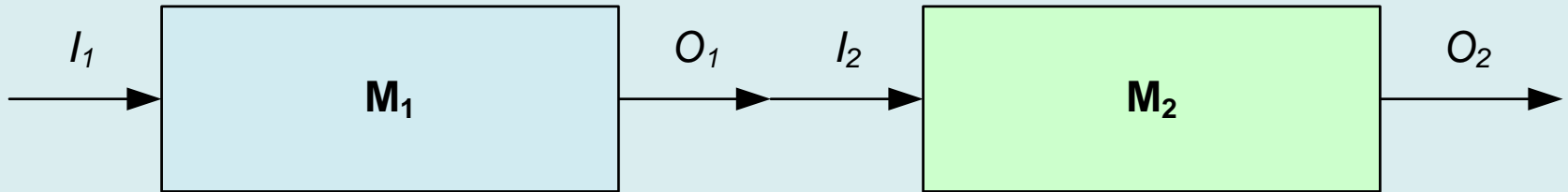
$I = \{i1, i2, i3\}$

$O = \{o1, o2, o3, o4\}$

Stan	Zdarzenie wejściowe	Następny stan	Lista akcji (zdarzeń wyjściowych)
s0	i1	s1	o1,o2
s1	i1	s1	o3
s1	i2	s2	
s2	i3	s0	o4

Złożenie FSM

Dwie maszyny M_1 i M_2 , takie że $O_1 \cap I_2 \neq \emptyset$

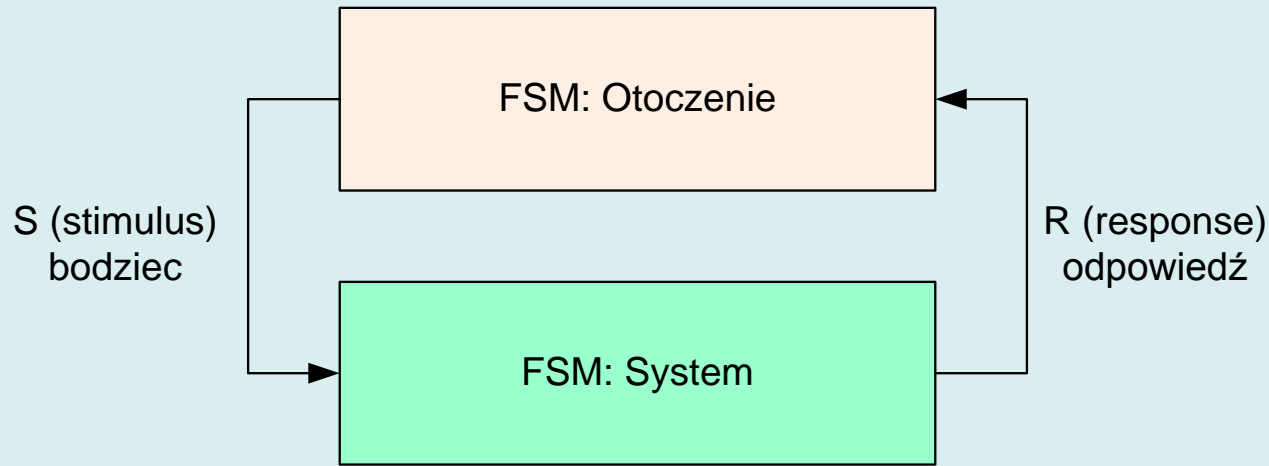

Pod wpływem zdarzeń wejściowych ze zbioru I_1 , następują przejścia w M_1 .

Akcje M_1 są zdarzeniami wejściowymi M_2 .

Przejścia
 $s_{11} \rightarrow s_{12}$ i $s_{21} \rightarrow s_{22}$
 $s_{12} \rightarrow s_{13}$ i $s_{22} \rightarrow s_{23}$
następują synchronicznie.

FSM: System i Otoczenie

Złożone dwóch maszyn skończeniostanowych:

- $O_{\text{Otoczenie}} = I_{\text{System}} = S$
- $O_{\text{System}} = I_{\text{Otoczenie}} = R$

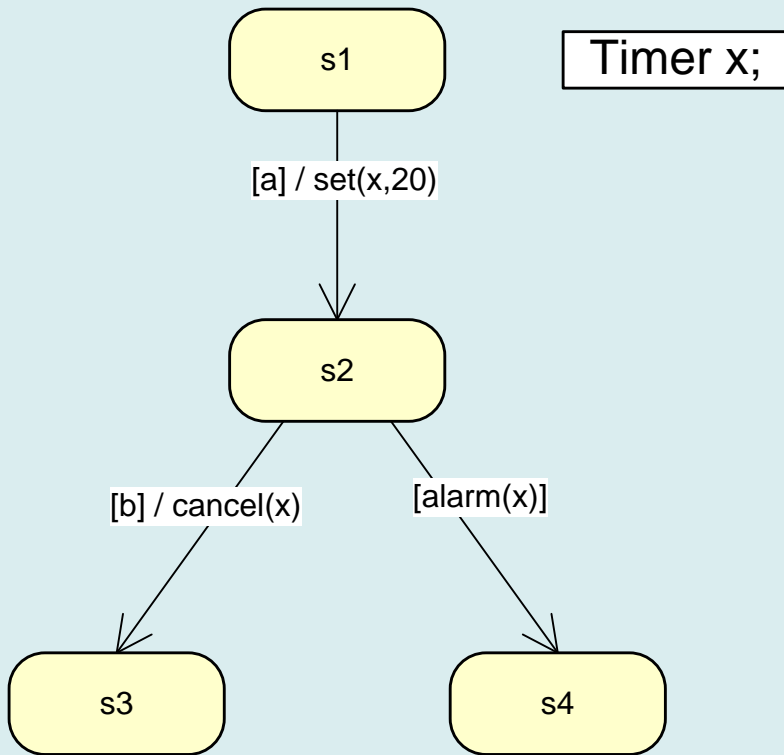
Ograniczenia czasowe

- behawioralne (SS, RS) dotyczą tego, jak ma zachowywać się otoczenie i jak system ma zareagować na zachowanie niezgodne z oczekiwanym
- Wydajnościowe (SR, RR) – jak zachowuje się system

Rozszerzenie czasowe FSM 1

- Dodatkowym elementem modelu są budziki (zmienne typu timer)
- Dla budzika można ustawić zadany czas alarmu za pomocą operacji `set()`
- Po upływie zadanego czasu budzik wygeneruje alarm; alarm będzie dozorem przejścia w FSM.
- W niektórych wersjach można odwoływać alarmy za pomocą operacji `cancel()`. W innych przyjmuje się, że alarmy, na które nie oczekuje się są po prostu ignorowane.
- Mechanizm budzika jest powszechny w systemach operacyjnych czasu rzeczywistego (ang. *watchdog timer*)

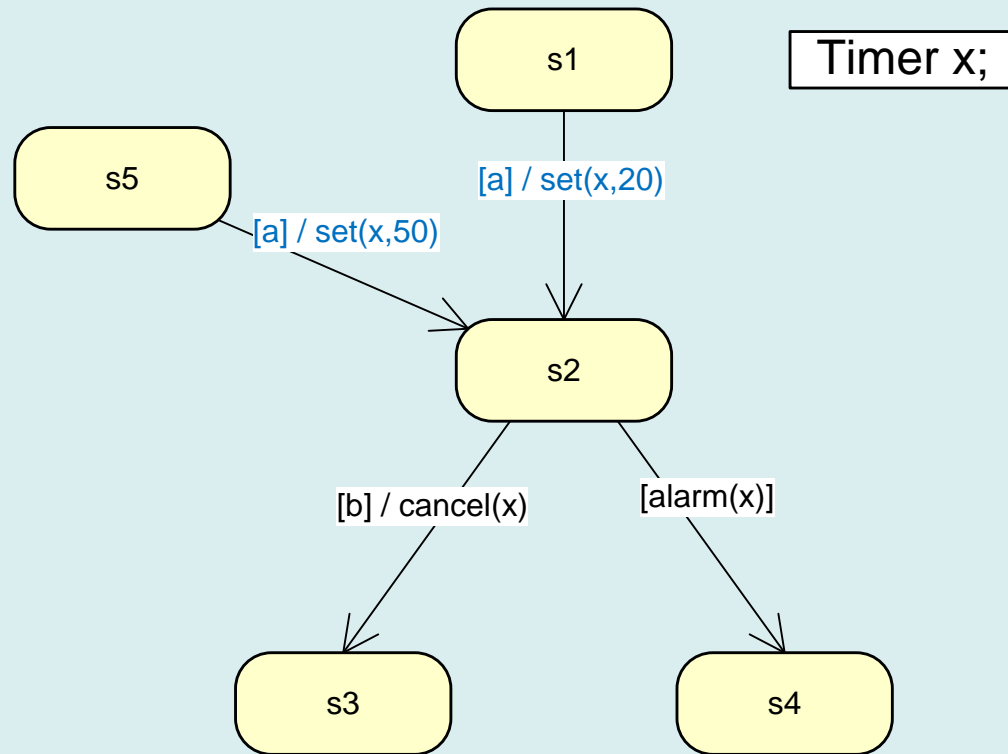
Rozszerzenie czasowe FSM 2

- Przy przejściu ze stanu s1 do s2 budzik jest ustawiany na 20 jednostek czasu: `set(x, 20)`.
- Jeżeli czas ten upłynie i sygnał b nie pojawi się, wygenerowany zostanie sygnał `alarm(x)` i nastąpi przejście z s2 do s4
- Jeżeli sygnał b pojawi się przed alarmem, budzik zostanie wyłączony (`cancel(x)`) i nastąpi przejście do stanu s3.

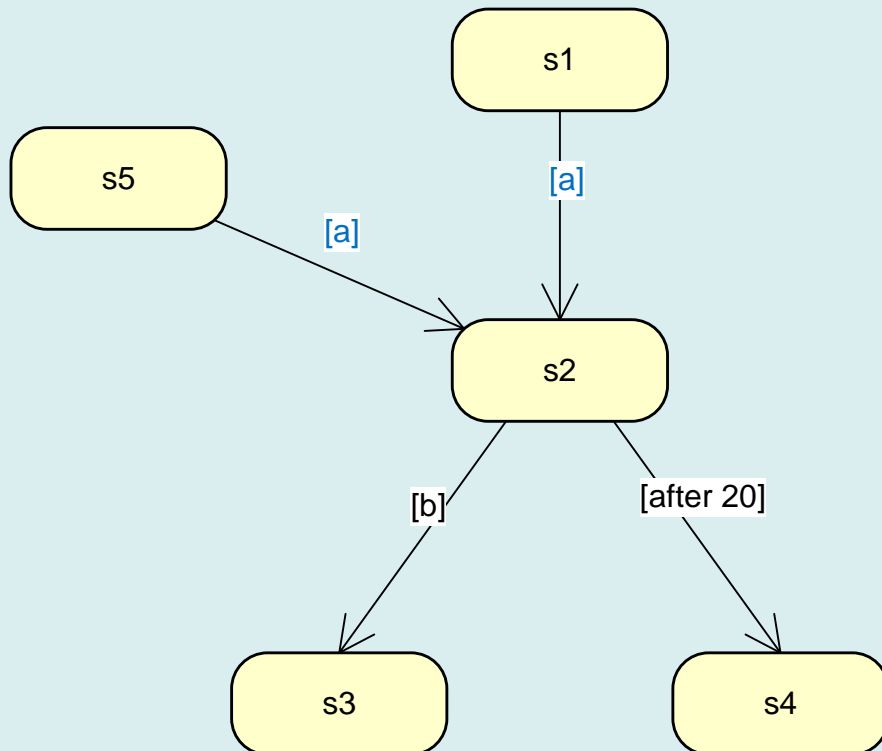
Rozszerzenie czasowe FSM 3

- Zaletą specyfikacji jest możliwość implementacji za pomocą powszechnie stosowanych mechanizmów systemów operacyjnych czasu rzeczywistego.
- Wadą: zależność stanu budzika od ścieżki dojścia do stanu oczekiwania (s2)

Rozszerzenie czasowe FSM 4

- Prostsza w specyfikacji jest konstrukcja UML **after t**
  - Po upływie zdanego czasu t od osiągnięcia stanu s2 nastąpi przejście do stanu s4.

- Jeżeli sygnał b pojawi się wcześniej, nastąpi przejście do stanu s3.